

VZLET

ČASOPIS SOKOLSKÉ ŽUPY

JANA PODLIPNÉHO

ROČNÍK PK 26

ČÍSLO 1

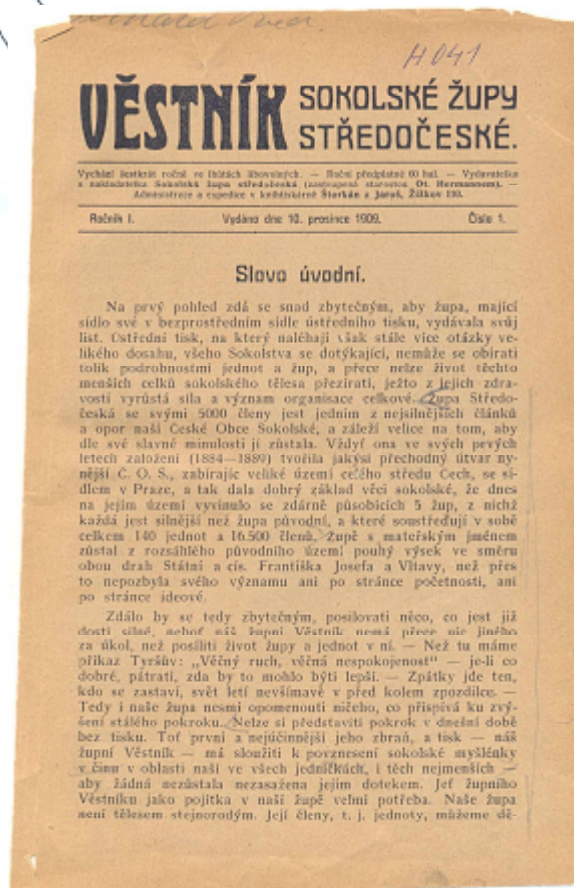
ROK 2020

Dvě významná výročí župního časopisu VZLET

110 let od prvního vydání

25 let od obnoveného vydání

Úvodník šéfredaktorky

Vážení a milí čtenáři, sestry a bratři,

už potřetí v tomto roce se setkáváme prostřednictvím Vzletu. Toto číslo bude svým způsobem speciální: i když doba minulých měsíců k radosti a slavení moc příležitostí nenabídla, v tomto Vzletu vzpomeneme několik výročí, které by jistě bylo záhodno bujaře oslavit. Namátkově jsou to 110. narozeniny Vzletu zastoupené článkem dlouholetého vedoucího redaktora br. Vládi Šilhána, 75 let od konce 2. světové války ve vzpomínkách br. Otakara Macha nebo – trocha historie – 400 let od bitvy na Bílé hoře. Sokolské jednoty začínají po uzavření z důvodu epidemie COVID-19 znovu ožívat. A to různorodým způsobem. O tom už více v pravidelné rubrice *Z našich jednot*. Doufejme, že po tomto nepříjemném období izolace nás už bude čekat jen samé příjemné setkávání v sokolovnách i mimo ně. A proč si třeba na letní měsíce nenaplánovat společný výlet právě na Bílou horu?

Přeji Vám příjemné počtení, a především pěkné a klidné léto!

Se sokolským nazdar

Anna Jagošová

VÝZNAMNÁ VÝROČÍ

Vznik věstníku Sokolské župy Jana Podlipného

Před 110 lety (+ několik měsíců), tedy 10. prosince 1909, vyšlo první číslo Věstníku Sokolské župy Středočeské. Úvodní slovo v něm napsal Augustin Očenášek, tehdejší župní náčelník. Župa od té doby prošla mnoha změnami, ať již z důvodu organizačních, ale i dějinných (2 světové války, totalitní režim, jehož programu ideje sokolské nejen že nevyhovovaly, ale přímo i bránily), kdy byl život sokolský pro vládnoucí mocipány nežádoucí, ba dokonce jejich moc ohrožující.

Jak důležitá byla a je i dnes existence časopisu pro navazující generace si uvědomuji právě teď, kdy mám cosi podstatného napsat o historii prvního období života tohoto časopisu – a mám před sebou pouze sborník prvních tří ročníků, kupodivu úplných, protože jsou svázané. Pak už jsem našel jen velmi chudé zlomky jistě jinak bohaté editační časopisecké činnosti z období 1. republiky. Soudě podle několika čísel Vzletů z období kolem 2. světové války (konkrétně čísla 8/1937, 8/1939, 6/1940, 7-8/1948 – vše v archivu Sokola Kr. Vinohrady). Podle čísel ročníků lze však soudit, že za 1. republiky i na začátku nacistické okupace, a konečně i v několika pro Sokol svobodných poválečných letech, byl tisk župního časopisu pravidelný. Skončil teprve hrubým zásahem do normální sokolské činnosti po vzniku totalitního režimu, jehož představitelé zneužili poválečného nadšení obyvatelstva pro prosazení ideového programu osvoboditelů z východu – tedy komunismu – a kteří cítili v Sokole pro svoji moc nebezpečí.

Ona ani historie života naší župy, která dnes nese název Jana Podlipného, není nijak jednoduchá. Vznikla mezi prvými na konci roku 1884, v době, kdy počet sokolských jednot v českých zemích rostl jako houby po dešti. A kdy moudří sokolové (v čele s Dr. Miroslavem Tyršem), si důležitost širší spolupráce jednot uvědomovali hned od počátku, ale tehdejší c.k. úřady jim to svými zásahy neustále znemožňovali. Mnozí z nich proto začali tvořit první předpoklady pro jejich vznik, který se ale začal naplňovat až po jistém uvolnění mocenských c. k. struktur. Ten náš prvopočáteční předchůdce Sokolská župa Středočeská zahrnoval jednoty pražské a nejbližšího okolí Prahy. Brzo se však ukázalo, že počet jednot v tomto seskupení je tak velký, že ho nebylo lze zvládnout organizačně, a tak se začaly od něj odlučovat župy s regionálně si blízkými jednotami. Nejprve tak učinily jednoty na levém břehu Vltavy, kde vznikly župy Jungmannova a Podbělohorská. Následovala župa Barákova (1898) s jednotami na pravém břehu Vltavy a konečně v r. 1914 župa Pražská s některými jednotami pražskými, včetně historického Sokola pražského a několika pravobřežními jižně od Prahy. Ale to již bylo v období po vzniku župního Věstníku, zmiňovaném na začátku tohoto článku, ve kterém je br. Očenášek ve svém úvodníku ještě jmenuje jako příslušníky župy Středočeské... Vraťme se však k Věstníku.

Bratr Očenášek ve svém úvodním článku m.j. píše: „Na první pohled zdá se snad zbytečným, aby župa, mající sídlo své v bezprostředním sídle ústředního tisku, vydávala svůj list. Ústřední tisk, na který naléhají však

stále více otázky velikého dosahu, všeho Sokolstva se dotýkající, nemůže se obíratí tolik podrobnostmi jednot a žup, a přece nelze život těchto menších celků sokolského tělesa přezíratí, ježto z jejich zdravotní vyrůstá síla a význam organisace celkové. Župa Středočeská se svými 5000 členy jest jedním z nejsilnějších článků a opor naší České Obce Sokolské, a záleží velice na tom, aby dle své slavné minulosti jí zůstala. Vždyť ona ve svých prvních letech založení (1884—1889) tvořila jakýsi přechodný útvar nynější Č. O. S., zabírajíc veliké území celého středu Čech, se sídlem v Praze, a tak dala dobrý základ věci sokolské, že dnes na jejím území vyvinulo se zdárně působících 5 žup, z nichž každá jest silnější než župa původní, a které soustřeďují v sobě celkem 140 jednot a 16.500 členů....Zdálo by se tedy zbytečným, posilovati něco, co jest již dosti silné, neboť náš župní Věstník nemá přece nic jiného za úkol, než posílit život župy a jednot v ní. — Než tu máme příkaz Tyršův: „Věčný ruch, věčná nespokojenost“ — je-li co dobré, pátrati, zda by to mohlo býti lepší. — Zpátky jde ten, kdo se zastaví, svět letí nevšimavě vpřed kolem zpozdilce. — Tedy i naše župa nesmí opomenouti ničeho, co přispívá ku zvýšení stálého pokroku. Nelze si představití pokrok v dnešní době bez tisku. Toť první a nejučinnější jeho zbraň, a tisk — náš župní Věstník — má sloužiti k povznesení sokolské myšlenky v činu v oblasti naší ve všech jedničkách (zřejmě jednotách—pozn. autora článku), i těch nejmenších — aby žádná nezůstala nezasažena jejím dotekem. Jeť župního Věstníku jako pojítka v naší župě velmi potřeba...”

V další části svého článku br. Očenášek rozděluje jednoty župy podle jejich možností komunikace, informovanosti a vztahu k ústředí do 3 skupin: V první, z tohoto pohledu nejsilnější, byly jednoty pražské a blízkého okolí Prahy. Do druhé skupiny řadí jednoty Praze sice vzdálenější, ale se snadným spojením sociálně i politicky pod vlivem Prahy. Těm Praha odnímá všechen zdatnější mladý lid a jednoty zápasí těžce o existenci. Konečně třetí druh je druh jednot daleko v kraji dosti osamocených pro nepřítelostné spojení. K těmto autor článku poznamenává, že za účelem dosažení větší jednodušnosti bude třeba, aby jednoty slabé a odloučené obrátily zraky své ku Praze, a opačně jednoty pražské, aby ohlédly se zpět do kraje a pokračuje: „V první řadě chceme tedy posílit vědomí příslušnosti k celku... Svého záměru chceme docílití tím, že budeme se obíratí ve svých úvodních člancích zjevy pouze ze života naší župy vyvírajících. Řešení otázek, všeho Sokolstva se týkajících, ponecháme tisku ústřednímu, a budeme se jimi zabývati jen potud, pokud vliv jejich odráží se v naší župě.“

V druhé řadě hlavně chceme věnovati pozornost administrativě, t.j. správě, příkládajíc jí životní důležitost. Nejkrásnější myšlenky, nejsmělejší záměry padají vniveč, nenajdou-li svědomité, trpělivé a praktické lidi, jež vykonají onu nezáživnou, často neviditelnou práci správní, připadající hlavně našim jednatelům, zapisovatelům, účetním, pokladníkům a všem těm činitelům, představujícím onen stroj či ústroj — spolek... Konečně pozornou péči chceme věnovati životu našich jednot, aby každý důležitý projev jejich činnosti byl zaznamenán a ostatním jednotám učiněn známým. Dobré věci tím dojdou napodobení, zlé uvarování, a rodinný duch v župě sdružených jednot dojde posílení.

Vysílajíc do oblasti naší první toto číslo Věstníku, prosíme, aby úměrně k oné dychtivosti, se kterou bylo očekáváno, byla mu věnována i trvalá pozornost a hmotná podpora.

Náš nový podnik župy mežž zdar! ”

A. Očenášek.

Co k tomu dodat? Zda se záměr tehdejšího náčelníka naší župy podařilo následně dodržet, žel, nemůžeme doložit, protože se následné ročníky téměř nepodařilo dohledat. Zachovaly se jen první tři ročníky, které někdo ze župy nechal svázat.

Abych však nebyl příliš neskromný, je třeba ještě dodat, že mezi vzácnými nálezy v archivu Sokola Vinohrady jsem našel ještě jeden vzácný dokument, který mne na prvý pohled upoutal tím, že vazba byla naprosto totožná s oním svazkem prvních tří ročníků župního Věstníku. A jako v onom prvním pro mne byl opět nejcennější úvodník prvního čísla tohoto svazku, ve kterém jsem se dočetl stručně, co se v časopise událo během prvních let jeho života. A byla to léta bouřlivá, ve kterých proběhla i první světová válka, která i Sokol zasáhla velmi citelně. Nechme ale promluvit redaktora 1. čísla X. ročníku, tehdy již s názvem Vzlet z ledna roku 1923 Františka Liska. Ten v onom úvodníku m.j. píše:

„Zejména v 1. polovině své pouti neměl věstník nijak ustláno na ruzích. Směšně nízké předplatné znemožňovalo jeho pravidelné vydávání, takže v r. 1912 odmlčel se na 6 měsíců, v r. 1913 pak na 4 měsíce. Po této 4měsíční přestávce pak – v únoru 1914 – vyšel v nové úpravě, přijav slibné jméno „Vzlet“, leč vypuknuvší světová válka podvázala jemu křídla a když tehdejší br. redaktor povolán na vojnu, věstník náš opět zmlkl, a to na celých 5 roků. V květnu r. 1919 vzchopil se „Vzlet“ k novému letu, musel však překonat ledy neporozumění a nedůvěry, které jednak nesoustavné jeho vycházení, jednak několikaleté odmlčení se nakupily v jednotách a jednotlivcích.“

Následují předsezvetí, které si redakční kruh do budoucna kladl. Ale i díky některým z těchto archiválií se obnovitelé župního zpravodaje po restauraci župy v devadesátých letech snažili a myslím, že dosud i snaží hlavní zásady a úkoly této publikace zachovat. Ale o tom jistě bude i další článek šéfredaktorky nynějšího Vzletu.

Vladimír Šilhán

Vzlet slaví 25 let od obnoveného vydání

V prvním čísle obnoveného časopisu, v roce 1995, píše br. Vláďa Šilhán o myšlence obnovení časopisu, o potřebě jeho pravidelného vydávání, o jeho zaměření především na župní záležitosti a události. A také prosí, aby se na jeho tváři podíleli svými příspěvky členové jednotlivých jednot. Ses. Sylva Leblová, tehdy vzdělávatelka T. J. Sokol Žižkov I, dodává, že Vzlet by měl být také čtivý, aktuální a polemický sokolský časopis. Právě br. Šilhán a ses. Leblová tvořili v prvním roce Vzletu redakční radu. Ano, tou dobou měla, dle informací v tiráži časopisu, pouze dva členy. A právě oni společně vytyčili směr, který se Vzlet bude ubírat. Redakční rada se brzy rozšířila a s ní i frekvence vydávání časopisu. Z původních dvou čísel v roce 1995, župní občasník už v dalším roce rozšířil počet svých vydání na šest čísel v jednom roce. V následujících letech se ke čtenářům z řad sester a bratří župy Jana Podlipného dostávalo nové číslo čtyřikrát až šestkrát do roka. Mimochodem první barevná stránka se ve Vzletu objevila v prosinci roku 2001. Šlo o přání k nadcházejícímu novému roku. Během těch 25 let vznikla také dvě zvláštní vydání: *Kulturní soubory sokolské župy Jana Podlipného* a *Sokolovny sokolské župy Jana Podlipného*.

Pravidelnou se stala, a je tomu tak dodnes, rubrika *Z našich jednot*. Každé vydání časopisu informuje o událostech, zve na významné akce nebo nechává slovy jejich účastníků zavzpomínat na jejich průběh. Je na místě poděkovat všem, kteří o dění v jednotách svými příspěvky ve Vzletu informovali a informují dodnes.

Vy, kteří znáte Vzlet celých 25 let, jistě víte, že na titulní straně se mění pouze obrázek nebo fotka. Ono tiskací slovo VZLET, i douška VĚSTNÍK SOKOLSKÉ ŽUPY (STŘEDOČESKÉ) JANA PODLIPNÉHO s lipovými lístky zůstává stejné. Při prvním obnoveném vydání jej Vláďa Šilhán převzal ze starších čísel s myšlenkou, že je třeba i při potřebě stále modernizace zachovat sokolské ideály. To mě vede k myšlence, že i Vzlet sám je jedním z těch ideálů, které je třeba zachovat. Musíme se ale zamyslet nad tím, jak jej co nejlépe uchopit, tak aby myšlenka stále žila, časopis se zároveň dostatečně adaptoval na moderní dobu a byl stále aktuální. Tedy aby si našel čtenáře napříč všemi věkovými generacemi. To je asi úděl všech ideálů, které slovy br. Tyrše „*neustrnou*“ na místě a musí se neustále aktualizovat.

ZÁVĚREM: Lví podíl na tom, že byl Vzlet obnoven a stále funguje, měl a stále má br. Vláďa Šilhán. Jemu patří velké poděkování za veškerou snahu při přípravě obnovených vydání i nové základny dopisovatelů a čtenářů. A také díky za úsilí při udržení dopisovatelů i čtenářů stávajících. Moje pozice je vlastně velmi jednoduchá: po vyslapané cestičce se snažím bez větších škokbrtnutí pokračovat dál. Velkou pomocí při grafickém řešení časopisu br. Ivo Antušek, Velmi obětavě skládá všechny materiály tak, aby z nich vznikl výsledný časopis. Takový, který si teď čtete. Další poděkování patří současné redakční radě. Jejich jména jsou vždy uvedena v tiráži dole na poslední straně, přesto je uvádím i zde. Jsou to ses. Anka Holanová, br. Vladimír Richter a již jmenovaní br. Vladimír Šilhán a br. Ivo Antušek.

Popřejme společně Vzletu, ať je stále o čem psát, ať je dostatek příspěvů a čtenářů.

Anna Jagošová

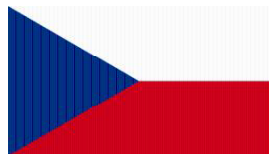
Poznámka redakce: Pokud byste chtěli alespoň virtuálně zalistovat staršími Vzlety, na novém webu naší župy www.zpodlipneho.cz stačí dole na hlavní stránce najít odkaz Časopisy a články. V něm se po rozkliknutí objeví archiv občasníku Vzlet.

Titulní strana prvního čísla obnoveného věstníku Vzlet v roce 1995 a titulní strana prvního čísla nového zpravodaje Vzlet v roce 2019.

České vlajce je 100 let!

Před sto lety schválilo Národní shromáždění na svém zasedání 30. března 1920 Zákon č. 252/1920 Sb., kterým se vydávají ustanovení o státní vlajce, státních znacích a státní pečeti. Tento zákon rovněž stanovil podobu státní vlajky. Zajímavostí je, že současná sokolská vlajka vychází z principů jednoho z nepřijatých návrhů podoby státní vlajky.

Do roku 1918

Užívání praporců jako symbolů panovnické moci je v Českých zemích doloženo již v 11. století. Červené prapory s bílým lvem, odvozené od erbu Českého království, se začaly objevovat v 15. století. V 19. století pak převládly bílo-červené prapory. Dle heraldických pravidel symbolizovala bílá barva v horní polovině stříbrného (bílého) českého lva a červená barva na dolní polovině červené pole štítu. V revolučním roce 1848 označovaly bílo-červené vlajky barikády povstalců. Postupně se takto barevná vlajka stala národním symbolem. Bílo-červená byla i lícová strana praporu, na který 28. října 1914 v Kyjevě přísahali příslušníci České družiny, první jednotky vznikajících československých legií v Rusku. Dne 18. října 1918, v den, kdy T. G. Masaryk předal představitelům USA Prohlášení nezávislosti československého národa (tzv. Washingtonskou deklaraci), byla československá bílo-červená vlajka poprvé oficiálně vztyčena na domě, ve kterém Masaryk ve Washingtonu bydlel. Stejně vlajky začali lidé vyvěšovat při vyhlášení vzniku republiky 28. října 1918 a následných oslavách.

Bílo-červenou vlajku ale používalo i Polsko. Také polská vlajka vycházela z heraldických pravidel polského erbu. Stávající podoba vlajky navíc nevyjadřovala nové státoprávní uspořádání a spojení historických zemí se Slovenskem. Bylo tedy nutné vytvořit vlajku novou. Tohoto důležitého úkolu se ujala znaková komise.

Nová podoba státní vlajky

Poprvé se znaková komise podobě nové vlajky věnovala 1. dubna 1919. V květnu téhož roku se do diskuze zapojil Umělecký sbor Památníku odboje (dnešního Vojenského historického ústavu), jehož členy byly výrazné osobnosti uměleckého prostředí jako například architekt Josef Gočár či malíři František Kupka a Václav Špála. Všichni se shodli na tom, že vlajka by měla být tvořena třemi základními slovanskými barvami – bílou, červenou a modrou, ty navíc byly i zemskými barvami Moravy a Slovenska. Stejně barevné složení ve svých návrzích použil i úředník Archivu ministerstva vnitra Jaroslav Kursá. Rozsáhlý soubor návrhů vytvořili rovněž František Kupka, Vojtěch Preissig, Jaroslav Jareš, Vlastislav Hofman a Jaroslav Benda. Inspirací se umělcům stala jejich tvorba pro zahraniční odboj i husitská symbolika. Nejvíce návrhů, celkem 14, vypracoval architekt Hofman. Šlo však ve všech případech o základní výtvarné návrhy bez stanovených poměrů a velikostí. Oproti tomu varianty Jaroslava Kursy byly detailně rozkreslené. Právě jeden z Kursových návrhů, konkrétně varianta s modrým klínem, byl nakonec vybrán.

O základní podobě státní vlajky bylo rozhodnuto na poradě znakové komise 4. července 1919. Vlajka skutečně vycházela z Kursova návrhu bílo-červené vlajky s modrým klínem zasahujícím do 1/3 délky vlajky. Z řad poslanců i veřejnosti se však zvedla vlna odporu. Znaková komise tedy na doporučení výtvarníků 24. ledna 1920 schválila prodloužení modrého klínu do "délky vlajky".

Definitivní podobu vlajky schválilo Národní shromáždění na svém zasedání 30. března 1920. Zákon č. 252/1920 Sb. ze dne 30. března 1920 říkal: Vlajka státní (národní) skládá se ze spodního pole červeného a vrchního bílého, mezi něž jest vsunut modrý klín od žerdi do středu vlajky.

obr. č. 2

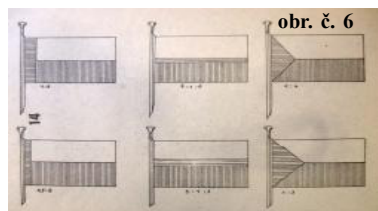
obr. č. 3

obr. č. 4

obr. č. 5

obr. č. 6

obr. č. 7 (dole)

Bílo-červená vlajka z roku 1912. (Sbírka Vojenského historického ústavu Praha (obr. č. 2)).

Mezi první symboly dosud neexistujícího státu Čechů a Slováků patřily vlajky navržené v letech první světové války ve Spojených státech amerických. Pro silnou krajanskou komunitu navrhl vlajku výtvarník Vojtěch Preissig. Spolu s M. R. Štefánikem vytvořili vlajku tvořenou čtyřmi hvězdami (Čechy, Morava, Slezsko a Slovensko) a pruhy, obdobně jako je tomu u vlajky Spojených států. Byla používána jako vlajka zahraničního odboje a v roce 1919 se o ni uvažovalo i jako o státní vlajce. (Sbírka Vojenského historického ústav Praha (obr. č. 3)).

Návrh předsedy výtvarného výboru Umělecké besedy v Praze Jaroslava Jareše z roku 1919. (Sbírka Vojenského historického ústavu Praha (obr. č. 4)).

Na principu návrhu státní vlajky pozdějšího rektora Uměleckoprůmyslové školy v Praze Jaroslava Bendy z roku 1919 vznikla sokolská vlajka používaná v původní podobě z roku 1938 a v upravené podobě od roku 2019. (Sbírka Vojenského historického ústavu Praha (obr. č. 5)).

Soubor návrhů státní vlajky od Jaroslava Kursy z roku 1919 (obr. č. 6).

Nejstarší československá vlajka dochovaná ve sbírce VHÚ pochází z lodi *President Grand*, která odplula z Vladivostoku 27. dubna 1920 s 23. transportem československých legií. Na její palubě byl i štáb Čs. vojska na Rusi v čele s generálem Janem Syrovým. (Sbírka Vojenského historického ústavu Praha (obr. č. 7)).

Marcela Janouchová a Michal Burian

Dvacítková výročí

V letošním roce se sešlo hned několik zajímavých výročí historických událostí, které spojuje jedno – číslo dvacet na konci letopočtu. Pojďme krátce zavzpomínat na tři z nich.

1420 – Husité – výročí, která se datují do roku 1420 je více. Představme si je alespoň v bodech:

- 1. března to bylo vyhlášení **křížové výpravy** proti husitům papežem Martinem V.
- 25. března se Žižkova vojska střetla vůbec poprvé s královskou rytířskou jízdou v **bitvě u Sudoměře**. Husité poprvé slavili svůj triumf nad královskými vojsky.
- V období března až dubna bylo založeno husitské **město Tábor**.
- Na začátku července Husité přišli s prohlášením o jednotném programu, tzv. **Čtyři artikuly pražské**: volné kázání slova božího oprávněnými osobami, trestání smrtelných hříchů bez rozdílu stavu, podávání svátosti oltářní pod obojím způsobem a konec světského panování kněží.
- 14. července se při **bitvě na Vítkově** (obr. č. 1) křížácká vojska pokusila porazit Husity – neúspěšně.
- 1. listopadu poráží Husité – Pražané vojska Zikmunda Lucemburského při **bitvě u Vyšehradu**.

1620 – Bitva na Bílé hoře

Střet tří vojsk – české stavovské armády, armády císaře Ferdinanda II. Štýrského (panovníka Svaté říše římské) a vojska německé Katolické ligy – proběhl **8. listopadu** v neděli. Hned po bitvě utekl ze země Fridrich Falcký, zvaný Zimní král. Bitva na Bílé hoře také uzavřela první etapu třicetileté války, tzv. válku českou, kterou započala druhá pražská defenestrace 23. května 1618. Bitva nedaleko Prahy trvala pouze okolo dvou hodin, ale přesto dokázala ovlivnit české dějiny a dalších tři sta let. Znamenala setrvání českých zemí pod habsburskou nadvládou a na dlouhou dobu také povolení jediného vyznání – katolického náboženství.

Na podzim proběhne rekonstrukce bitvy, a to o víkend 19. 9. a 20. 9. 2020 na Bílé hoře.

1920 – VII. všesokolský slet

První slet v meziválečném období s hlavním cvičením 27. až 30. června proběhl opět na Letné (obr. č. 2). Během sletových dnů se na tribunách vystříдалo přes půl milionu diváků. K nim se řadil také prezident nově vzniklého státu, sám člen sokolské obce, prof. Tomáš Garrigue Masaryk. Z Hradu na Letou prý jezdil na koni. Cvičení z tribun sledoval se svou manželkou. Ve sletové dny vystoupilo 100 000 cvičenců a cvičenek. Společně s nimi předvedli poprvé vlastní skladbu také legionáři a nová československá armáda. Pocta Československé republiky byla vzdána sletovou scénou *Stavba sochy svobody*. Během sletového průvodu prošlo pražské ulice na 78 000 sokolů – poprvé se průvodu účastnily také sestry. Poprvé se ustanovil technický odbor žen (dnes náčelnictvo), poprvé proběhly středoškolské hry a poprvé zazněla skladba Josefa Suka pochod *V nový život*.

Další všesokolský slet s pořadovým číslem XVII. nás čeká v roce 2024.

obr. č. 1

obr. č. 2

Anna Jagošová

Květen 1945

Na jaře 1945 bylo cítit, že se blíží konec války. V Jilemnici bylo občas slyšet dunění děl přicházející přes Krkonoše ze Slezska. V té době byla Jilemnice hraničním městem mezi Protektorátem a územím, zabraným Velkoněmeckou říší. Těžké boje v posledních dubnových dnech a blízkost osvobození podnítily povstání v Přerově. Jiskra přeskakovala dále na západ, severovýchodní Čechy vzplanuly ve čtvrtek 3. května. Na ten den si dobře pamatuji. Na domech se objevily československé prapory, lidé měli připnuté trikolory, objevily se zbraně, pečlivě ukrývané po celou dobu okupace, všude nadšení. Z lesů přicházeli partyzáni, většinou uprchlí sovětští zajatci. Lidé se vypravili k hraniční závoře, kde také byla německá posádka. Padly první výstřely, obětmi byli dva jilemničtí občané. Nebezpečí hrozilo zejména z nemocnice, která byla obsazena Němci. Na radnici se ustanovil Národní výbor. Tam byli také naši občané – důstojníci v uniformách československé armády. Ti byli pověřeni vyjednáváním s velitelem německých ozbrojených sil v nemocnici.

Během těchto událostí, které byly plné nejistoty, přišla sobota 5. května. Byl chladný deštivý den, tak jako ty další revoluční dny. Doma se objevilo rádio. Vůbec jsem nevěděl, že ho máme. Byl to na tu dobu malý přijímač, který měl kromě středních vln speciální úpravu umožňující poslech vysílačů na krátkých vlnách. Rádio jsme měli celou válku nepřihlášené. Tatínek s maminkou poslouchali Londýn, když jsem spal, Kdyby nás někdo udal, skončili bychom všichni na popravišti. Po chvíli ladění se ozvala z rádia hudba, kterou jsem ještě neslyšel. Byl to sokolský pochod *Lví silou vzletem sokolím*. Sokolská hudba byla za okupace zakázaná. Když zazněly její tóny, byl to signál k revoluci. Jako znělka pražského povstání burcovala celý národ. Následovalo hlášení: „*Tady Československý vysílač svobodná Praha na vlně 415 metrů. Voláme o pomoc !!!*“ U rádia jsme s pohnutím sledovali vývoji situace v Praze. Dovíдали jsme se o průběhu bojů na barikádách, o vraždění civilistů jednotkami SS. Nemohli jsme uvěřit, že Američané zůstali v Plzni, že nešli Praze na pomoc. A stále nás provázela píseň *Lví silou vzletem sokolím*, skutečná znělka Pražského povstání. Byla to posilující píseň, dávající naději, že zvítězíme. Vždy, když tento sokolský pochod slyším, připomene mi dny Květnového povstání roku 1945... Přišlo ráno 9. května. První slunečný den po pošmourném počasí revolučních dnů. Byla to symbolická naděje míru a svobody.

V dokumentech vysílaných Českým rozhlasem k výročí 70 let skončení války se pochod *Lví silou* z hlášení Svobodné Prahy na vlně 415m záhadně ztratil. Proč? Vždyť sokolové nesli na svých bedrech podstatnou část odboje. Bez jejich pomoci by akce Anthropoid skončila nezdarem. Nemalý počet sokolů položil během okupace své životy za Československou republiku.

Otakar Mach, T.J. Sokol Prosek

S legionáři a za normalizace

Jak jsem vlastně začal? V roce 1973 se mi zmínil kolega, že s otcem legionářem jsou pozváni na oslavu devadesátých narozenin generála Číly. Ruského legionáře a sokola. Projevil jsem přání se s legionáři blíže seznámit. Tím tedy začalo mé fotografování. Těch mých archivovaných negativů je téměř 150. Bylo jich však určitě víc. Rozdal jsem je legionářům, Baráčníkům i spolku Vltavan. Podívejme se na některé z nich.

S legionáři v Lánech. 7. březen 1973. Zastavení autobusu v hospodě ve Stochově, posilnění pivem a párky. Byla tam zrovna svatba. Nevěsta i ženich obklopeni bráškou legionáři jsou v mém objektivu. A pak záběry před hřbitovem v Lánech a u hrobu prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka.

Za povšimnutí stojí postava v černé pelerině s holí, bílé rukavičky, na hlavě kepi. A hrud' ověšená metály. Uniforma francouzského důstojníka. Je to příslušník roty Nazdar. Jednotky vzniklé z francouzských sokolů. Konce Velké války se jich dožilo 50. Tento bratr zůstal v řadách francouzské armády.

Další záběry. Připomenutí italských legionářů zajatých a popravených během bojů na Piavě. V roce 1921 byla jejich těla převezena a pohřbena na vojenském hřbitově na Olšanech. V té části, kde je poblíž pravoslavná kaple. Toto setkání bylo to za účasti zástupců italské ambasády, vojenských přidělců.

Téhož dne následovalo pietní shromáždění u hrobu generála ing. Otakara Husáka. Vstoupil v Rusku do řad České družiny.

Byl těžce zraněn v bitvě u Zborova, po vyléčení velel transportu do Francie. Účastnil se jako velitel praporu bojů u Terronu. V letech 1938-1945 byl vězněn v koncentracích, další koncentráky, tentokrát bolševické, jej čekaly v letech 1950-1956 na Pankráci a na Mírově. Domnívám se, že na tento den připadalo výročí deseti let od úmrtí generála Husáka. Zemřel 12. června 1964.

S legionáři jsem se setkával i na společenských setkáních. Konaly se ve Šretrově restauraci v Riegrových sadech. Organizátorem byl kapitán Erben (v uniformě s výložkami ČSRZ, má proslov ke zúčastněným). Bývaly i za přítomnosti spolku Vltavan a Baráčníků. A abych nezapomněl. Také požárníků. Nemýlím-li se, tak byli z Přeštic u Plzně.

Co o těch všech legionářích mohu říci? Bohužel, vůbec nic. Byla totiž doba normalizace. Nechtěl jsem působit jako osoba, která naslouchá, která se vyptává a shání informace. Nikdo nemohl vědět, s kým vlastně hovoří. Legionáři o mně nevěděli nic a já záměrně zůstal pouze jako nezúčastněný fotograf. Tváře mnohých legionářů jsem znal z denního tisku roku 1968. Nevěděl jsem ale, kdo z řad hasičů, baráčníků a příslušníků spolku Vltavan přišel i s jiným posláním.

Někdo tam určitě posláni měl. Mé fotografování legionářů jednoho dne skončilo. Zavolal si mne můj nadřízený z výzkumného ústavu, kde jsem pracoval a řekl mi: „Prosím tě, co blbneš. Víš, jak jsi na tom kádrově. Tak to ještě nezhoršuj. Fot' si raději třeba krásy krajiny.“

Vladimír Richter, T.J. Sokol Praha Královské Vinohrady

Slovo do sokolských řad

Jistě budete se mnou souhlasit, že znalosti našich spoluobčanů o naší minulosti, mám na mysli dějiny českého národa, jsou velice špatné. Nejlépe je to vidět na nejrůznějších znalostních soutěžích. Týká se to zejména mladé generace. Znájí jména nejrůznějších kapel, zpěváků a herců, ale pokud je otázka z historie, zeměpisu, vážné hudby, je ticho. Měli bychom si uvědomovat, že znalost dějin nám umožňuje správně chápat současné události. V předúnorovém Sokole byla praxe, že po skončení cvičení pronesl cvičitel k seřazeným cvičencům krátkou řeč o historické události k tomuto dnu se vázící. Toto „vystoupení před šikem“ nebylo v obnoveném Sokole pro jeho údajnou zastaralost obnoveno. V březnu 2014 jsem se zúčastnil v Senátu semináře historiků na téma *15. březen 1939*. Tam jsem si uvědomil, jak je nutné a potřebné o těchto událostech hovořit s mladou generací.

Protože se jako cvičitel aktivně účastním cvičení RD a někdy i PD, rozhodl jsem, že před závěrečným pozdravem, když děti spolu s rodiči stojí v řadě, vždy k nim při nějakém výročí nebo události krátce promluví. Začal jsem

tehdy s událostmi okolo 15. března 1939. Zdůraznil jsem, že události jsem prožil, byli jsme uprchlíky ze zabraného pohraničí. Témata jsem měnil podle aktuálnosti. Květnové povstání, 28 říjen 1918. Ale také Svátek matek nebo Velikonoce. Vždy se něco najde. Mohu vám říci, že vždy je naprosté ticho, všichni pozorně naslouchají. Po rozchodu mi rodiče děkují. Jsou rádi za to, co jim říkám, neboť většinou to slyší poprvé. Stačí pár vhodných vět, pár minut, žádné dlouhé projevy. Hlavně bez papíru, nečíst, ale mluvit! Sokolové se účastní oslav státních svátků nebo jiných významných veřejných akcí, delegace Sokolů kladou věnce. Vždy jako vhodná kulisa, ale nikdy nezazní, proč tam sokolové jsou, jakou sehráli sokolové roli v oněch událostech. Je velká škoda, že nevidíte sokola nebo sokolku v kroji na tribuně s proslovem.

Před několika roky na jaře z vysočanské radnice pozvali prosecké sokoly k účasti kladení věnců k pomníku při výročí Pražského povstání 5. května. Odpověděl jsem, že se zúčastním, a že bych byl rád, kdybych mohl promluvit o sokolském odboji. Ten byl v této oblasti velice aktivní, nesl na svých bedrech pomoc při přípravě a uskutečnění atentátu na Reinhardta Heydricha. Zdůraznil jsem, že naším okrskem procházely světové dějiny, neboť až po atentátu dosáhl prezident Beneš od spojenců odvolání jejich podpisů pod Mnichovskou dohodu.

Jsou různá výročí, jejichž události si musíme zejména my, Sokolové, připomínat. Otázka zní, ne kterých se účastnit, ale s kým. Pozorně se podívejte, kdo akci pořádá. Pokud shromáždění pořádá státní nebo místní samospráva, obvykle ve spolupráci s Československou obcí legionářskou, je vše v pořádku. Nikdy se nesmíte propůjčit k veřejnému vystoupení, které pořádá jakákoliv organizace spojená s nějakou politickou stranou, hnutím nebo neziskovkou! Budete jen anonymní krojovanou skupinou zneužitou k slávě a prospěchu pořádající organizaci. Nenechte se nikdy zlákat dělat štafáž „komukoliv“. Věnujte jim totiž nejen svojí, ale sokolskou čest. Dbejte vždy na to, aby sokolové při své účasti v krojích a s prapory byli vždy zastoupeni s řečníkem na tribuně. Nebojte se veřejně vystupovat, buďte hrdí na to, že jste sokolové. Vždyť sokolové mají lví podíl jak na vzniku Československa, tak i na jeho znovuzrození po II. světové válce. Prezident Masaryk oprávněně prohlásil: „*Bez sokolů by nebylo legií, bez legií by nebylo Československo.*“ Buďte na to hrdí, neboť vy jste sokolové, dědici tohoto Masarykova odkazu.

Na závěr malá připomínka. Vždy musíte mluvit bez papíru, tak nejlépe navážete kontakt s posluchači. Malé zaváhání v řeči, hledání vhodného výrazu jen přispěje k autentičnosti projevu.

V tělocvičně před „šikem“ 3–4 minuty, ne déle! Nebojte se veřejných vystoupení, tím Sokolu a sokolské myšlenky nejvíce pomůžete!

Otakar Mach, T.J. Sokol Prosek

AKTUALITY Z NAŠICH JEDNOT

MOVE WEEK 2020

V pondělí 25. 5. bylo počasí, které neslibovalo nic pěkného, přesto jsme se rozhodli akci uskutečnit. Nakonec nám počasí přálo. Pro akci jsme se rozhodli na poslední chvíli, takže příprava byla dost hektická, ale nelitujeme toho.

Akcí MOVE WEEK jsme se vlastně znovu vraceli k našemu sokolskému životu. Na rozdíl od jiných roků jsme letos volili závody na stanovištích, aby se děti pohybovaly v menších skupinách. Využili jsme k tomu krásné hřiště školy U Roháčových kasáren. Děti byly jak sokolské, tak i příchozí. Nejvíce byla zastoupena kategorie rodičů s dětmi. Celkem bylo víc jak sto účastníků.

Každý účastník za splnění úkolu dostal na stanovišti korálek, který si sám navlékl. Každé dítě si ze závodu odneslo vlastnoručně vytvořený náramek, sladkou odměnu, účastnický list a úsměv na tváři.

Již se těšíme na příští rok.

Dana Fischerová, náčelnice T.J. Sokol Praha Vršovice

Libeňský KorOrient'ák

Tak jako ve všech sokolských jednotách i v Libni jsme museli v důsledku koronavirové krize přerušit pravidelné cvičení. Část oddílů sice přesunula svou činnost do online prostoru a muži využili neplánované volno k rekonstrukci několika místností. Jindy obvyklý smích a dětské švitoření ovšem v sokolovně citelně chyběly. Přemýšleli jsme, jak ve stávajících podmínkách zapojit do cvičení co nejvíc našich členů a po otevření venkovních sportovišť vznikl nápad na KorOrient'ák.

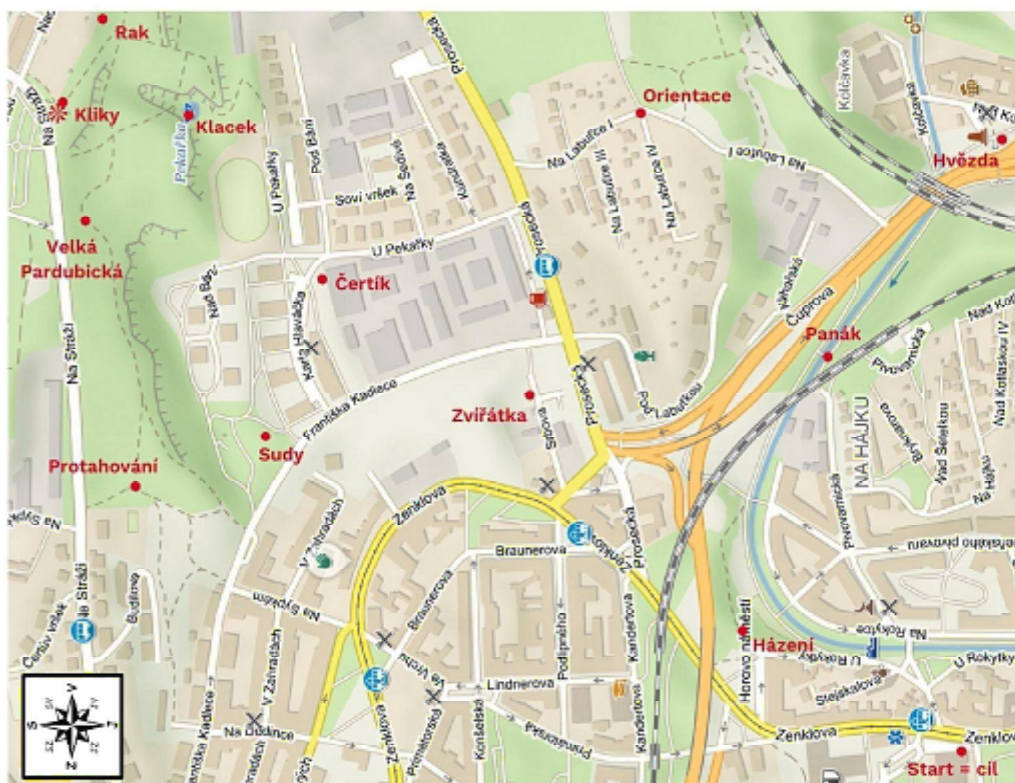

Jedná se o bezkontaktní orientační běh v okolí naší sokolovny, stanoviště jsou označena QR kódy, které ukrývají odkaz na video s úkolem. Pro započtení kontroly musí účastníci rozkliknout odkaz. Výkonnostní kategorie Sokolský Borec, která usiluje o co nejrychlejší proběhnutí celého závodu, si video pouštět nemusí. Naopak závodníci z rekreační kategorie Sokolík – výletník se snaží o splnění co největšího počtu úkolů, přičemž většina z nich je rozdělena dle úrovně na varianty pro menší, větší a největší, aby si na své přišli předškoláci i zkušenější cvičenci. KorOrient'ák probíhá vždy od úterý do neděle a k jeho absolvování Vám stačí pouze chytrý telefon se čtečkou QR kódů a připojením k internetu. Aktuální mapu najdete na webu či facebookové stránce Sokola Libeň.

Dosud proběhla již tři kola KorOrient'áku, zúčastnilo se jich více než 130 závodnických skupin všech věkových kategorií, do příprav se zapojilo přes 40 libeňských cvičitelů a o systémové know-how projevily zájem dvě další sokolské jednoty. Úkoly z druhého kola byly tematicky zaměřené na míč. Do budoucna máme na programu i další tematické speciály, hlavně ale plánujeme pořádat další kola KorOrient'áků, dokud se v našich oddílech plně neobnoví klasický cvičební režim. Protože svět je jedna velká tělocvična, kde se spolu můžeme potkávat, aniž bychom se sešli.

KORORIENTÁK #3

5 KM, VOLNÉ POŘADÍ KONTROL

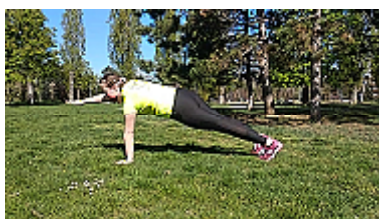

Upřesnitko:

Start = cíl - nástěnka

Stanoviště:

- Čertík - javor
- Házení - akát
- Hvězda - bez
- Klacek - pařez vrby
- Klíky - ořech
- Orientace - lampa
- Panák - zábradlí
- Protahování - třešeň
- Rak - hloh
- Sudy - jasan
- Velká Pardubická - borovice
- Zviřátka - topol

Jana Dubská, T.J. Sokol Praha Libeň

Poznámka redakce: ses. Jana Dubská je zároveň autorkou nápadu a celého projektu. Článek byl napsán ke dni 6. 5. 2020, kdy probíhal v pořadí třetí KorOrient'ák. Libeňští se se svým KorOrient'ákem objevili i v hlavních večerních zprávách na ČT1.

První výlet po Koronaviru

Konečně jsme se dočkali a mohli jsme vyrazit na plánovaný výlet do Modřanské rokle. A tak jsme se v sobotu 16. 5. trousili z různých míst. Nejdříve to vypadalo, že nás od „Koně“, kde byl sraz, půjde pět + pes. Při odchodu se najednou vyřítily z Navrátilovy ulice ještě tři starší děti, takže nás metrem na Kačerov jelo osm. Odtud jsme pokračovali autobusem na Kamýk a tady jsme přibrali cvičitelky Lucku s malou Emičkou a Báru. Pak jsme se vydali k zelené značce, po které jsme měli pokračovat do Modřanské rokle. Na malém hřišti nás ještě doplnilo dalších šest osob, které přijely z chaty v Černošicích, takže nás nakonec bylo 17. Na hřišti všichni dostali vstupní mňamku, děti vyluštily křížovku, ke které si musely najít nápovědu v podobě obrázků na stromech: „S úsměvem jde všechno líp“, no a pak jsme s úsměvem vyrazili. Cestou jsme minuli Borový rybník, kde jsme našli „kešku“. Pokračovali jsme k Libušské retenční nádrži. Tady byla velká pauza. Čekala na nás druhá „keška“, kterou jsme taky našli, a kromě vytouženého oběda jsme udělali druhou soutěž, ve které děti poznávaly přísloví. Nakonec jsme si zahráli na „Krále střelců“. Holky vylovily z potoka pro každého kámen a pak začalo velké riskování. Od velkého balvanu měl každý hodit někam svůj kámen. Od místa, na které dopadl, se pak každý musel trefit zpátky do balvanu. Hráli jsme třikrát a hra měla tři vítěze. Ale i ostatní si ji úžasně užili a hodně jsme se nasmáli. Pak nezbylo než pokračovat Modřanskou roklí k Modřanské poliklinice. Cestou jsme ještě minuli lesní posilovnu, kde si děti prověřily své silové schopnosti, a za chvíli jsme byli v Modřanech. Odtud jsme se zase rozešli – někdo autobusem, někdo tramvají a někdo pěšky. Normálně bych asi o takovém běžném výletu nepsala, ale protože nám odpadly všechny závody a výlety v březnu i v dubnu, tak jsme se po dvou měsících konečně viděli, a přestože ještě nemůžeme ve škole cvičit, mohli jsme si všichni společně za nádherného počasí užít alespoň tuto dlouho očekávanou akci.

Věra Čížková, T.J. Sokol Praha Staré Město

Dětský maškarní bál 7. března 2020 ve Švehlově Sokolovně v Hostivaři

V sobotu 7. března MC Frydolinek Sokola Hostivař připravilo další maškarní bál pro děti formou interaktivního představení. Tentokrát se moderátoři Frýda s Frydolinem museli vypořádat s kouzly zlého čaroděje Ednáka Bedňáka. Vždy jim pomohla víla Agnes. S dětmi si zatančila zvířátka a ježící. Děti se také prošly po dřevěných chodnicích, zatančily si na písničky Divadélka Frydolín a na konec všechny masky dostaly medaile za první místo, frkačky a sladké odměny.

Petra Šikýřová, T.J. Sokol Hostivař

První číslo časopisu VZLET v roce 2020 připravili a redakčně upravili z dostupných materiálů Anna Jagošová, Ivo Antušek a Vladimír Šilhán. Spolupráce - autoři jednotlivých příspěvků.

Redakční rada: Anna Jagošová - vedoucí redaktorka, Ivo Antušek, Anna Holanová, Vladimír Richter a Vladimír Šilhán

Tisk: vlastní - Sokolská župa Jana Podlipného

Sokolská župa Jana Podlipného, Vršovické nám. 111/2, 101 20 Praha 10

e-mail: zpodlipneho@volny.cz, tel. : 271 742 775, 724 999 069.